

Waldorfská škola v Bratislave

Ako sa u nás učia cudzie jazyky

Na našej škole sa v priebehu 9 rokov vyučujú 3 cudzie jazyky, pričom ich výber je daný jasným zámerom: predstaviť žiakom tri rôzne typy kultúr a postojov k svetu:

- anglosaský, vôľový, ktorý zastupuje angličtina
- germánsky, rozumový, ktorý zastupuje nemčina
- slovanský, citový, ktorý zastupuje ruština

Vôľový, rozumový či citový postoj k svetu nájdeme u všetkých národov, ale predsa len býva jeden z týchto postojov dominantnejší, viditeľnejší. Napríklad citový vzťah k svetu sa neobmedzuje len na slovanské jazyky, nájdeme ho aj u južanských národov, stelesňujú ho také jazyky ako napr. španielčina či taliančina.

Národnú mentalitu, národu vlastný spôsob videnia sveta nachádzame v stavbe reči, ktorú si národ vytvoril, a tak literárne diela tohto jazyka vnímame ako správu o myslení a pociťovaní tohto národa. Práve výdobytky kultúry v podobe piesní, básní, literárnych či výtvarných diel sú z hľadiska spoznávania národa najlepšimi podkladmi. Preto pri vyučovaní cudzích jazykov na našej škole vychádzame najmä z týchto zdrojov a slová, frázy vyučujeme ako súčasť konkrétneho textu, nie samostatne, zbavené konkrétnej situácie.

Táto cesta k cudziemu jazyku má veľké, na prvý pohľad neviditeľné, prednosti. Umožňuje žiakom spoznať a osvojiť si jazykové vnímanie na úrovni tzv. „native speaker“, teda človeka, ktorý má cit pre nuansy jazyka, ktoré sa nedajú mechanicky naučiť. Takto vybavený žiak vstupom do príslušného jazykového prostredia vníma oveľa viac, než môže byť na prvý pohľad viditeľné a jasne vysloviteľné, a tým dokáže lepšie porozumieť tomu, čo sa mu v cudzom jazyku hovorí než ten, kto sa jazyk učí len mechanickým pamäťovým učením, ako sme to asi mnohí zažili na vlastnej koži.

Komunikácia je spôsob vyjadrovania myšlienok. No za tým, čo hovoríme, máme často rozdielne predstavy. To, že jedno slovo môže u každého vyvolať úplne iné predstavy, vieme veľmi dobre z neúspechov v komunikácii aj v materinskom jazyku.

Naša metóda vyučovania jazykov vedie k tomu, aby žiaci pochopili, že isté slovo v materinskom jazyku nie je nevyhnutne prekladovým slovom v cudzom jazyku. Žiaci vychádzajú z celku – zo zmysluplného celistvého textu, v ktorom slová dávajú spoločný význam vďaka konkrétnemu vyzneniu textu. Ten sa učiteľ nesnaží „rozložiť“ na súčiastky“ mechanickým prekladom, ale približuje žiakom obrazy, ktoré tento text

prináša. Keď sa žiaci textom zaoberajú dlhobojšie s tým, že zámer je im jasný, učia sa používať konkrétne myšlienkové celky v tej podobe, ktorú určuje cieľ komunikácie. Táto metóda výrazne podporuje porozumenie toho, čo človek vyjadruje „za slovami“, teda prečo sú volené práve tieto slovné spojenia, čo asi je tým myslené.

Jazyk nie je len nástroj komunikácie, ale aj prostriedok pochopenia cudzej kultúry, dokonca až schopnosť vnímať jej špecifiká nám umožňuje aj presne rozumieť bežnej komunikácii. Najľahšou a najprirodzenejšou cestou k tomuto hĺbkovému vnímaniu „cudzieho“ je jeho prežívanie a vnímanie prostredníctvom konkrétnych národných diel a prejavov. Tento cit pre jazyk a jeho výpoveď je nevyhnutným predpokladom práce aj kvalitného prekladateľa a tlmočníka.

Waldorfská pedagogika preto pracuje na tejto bazálnej jazykovej schopnosti s tým, že samotné komunikatívne zručnosti a vedomie gramatických štruktúr sa prejavujú neskôr, veľmi individuálne, ale so silou, ktorá prekvapí aj samotného žiaka. Z praxe v okolitých krajinách sa dá povedať, že tento prelom nastáva až na strednej škole. V tomto zmysle v prípade istej netrpezlivosti žiaka či rodiča odporúčame súbežné jazykové kurzy zamerané na osvojenie si bežných komunikačných zručností či gramatického prehľadu.

Snažíme sa aj chápať aj individuálne nároky, ktoré kladie vyučovanie jazykov na deti nižších a vyšších ročníkov. Na prvom stupni WŠ je cieľom, aby si žiaci postupne osvojovali cit pre reč. Od prvého ročníka sa stretávajú s pesničkami, básňami, riekankami a hrami v dvoch rečiach. Hravou, nenásilnou formou deti obohacujú svoju pasívnu slovnú zásobu spoločnými hrami v kolektíve spolužiakov. Ešte nie je nevyhnutné, aby deti samé tvorili vlastné texty, ktoré by bolo treba korigovať, preto je vhodné, aby vyučovanie prebiehalo spoločne v celej triede.

Na druhom stupni, najmä ak sa medzi žiakmi vyskytujú veľké rozdiely v schopnostiach používať cudziu reč, sa snažíme v istých prípadoch rozdeliť triedu na dva menšie celky, najmä kvôli konverzačným cvičeniam, aby mali žiaci priestor na vyjadrenie vlastných myšlienok. S dôsledným delením hodín na skupiny je však na škole problém z priestorových dôvodov – nemáme miesto na samostatnú jazykovú učebňu a naše pokusy o prístavbu školy a rozšírenie tried zatiaľ stroskotávajú na neochote prenajímateľa priestorov.

Prevzaté z waldorfskaskola.sk